

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĐI
Çok Taraflı Siyasi İőler Genel M¼d¼rl¼ė¼

Sayı : 68807390-520.50-2016/11404023

19.09.2016

Konu : Yazılı soru önergesi/Filiz
Kerestecioėlu Demir/7-7220

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

İlgi: TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı'nın 43452547-120.07-48639 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioėlu Demir tarafından y¼neltilen 7/7220 esas numaralı yazılı soru önergesine (ilgi) cevaben hazırlanan metin iliőikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Mevl¼t ÇAVUŐOĐLU
Dıőıőleri Bakanı

Ek:1

Dağıtım:

Gereėi:

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ
BAŐKANLIĐI

T.C.

DIŐIŐLERİ BAKANLIĐI

(43452547-120.07-48639 sayılı yazının ekidir.)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR'İN YÖNELTTİĞİ
7/7220 YAZILI SORU ÖNERGESİNİN YANITI**

SORU:

Avrupa Konseyi'nin 2016 yılı Haziran oturumunda, "Türkiye'de demokratik kurumların işleyişi" raporu görüşülerek kabul edildi. Raporda, "medya ve ifade özgürlüğü konusunda yaşanan son gelişmeler ile Türkiye'de operasyonlarla ilişkili olarak hukukun egemenliğinin ve insan haklarının erozyona uğramasının, Türkiye'deki demokratik kurumların işlemesine ve Türkiye'nin Avrupa Konseyi nezdindeki zorunluluklara uyma yönündeki taahhütlerine tehdit oluşturduğu" ifade edilmiştir. Raportörler, Kürt halkının kültürel ve anadil haklarıyla ilgili gelişmelere vesile olan barış görüşmelerinin 2015'te sona ermesinden duydukları üzüntüyü dile getirmişlerdir.

TBMM'nin aldığı kararla milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılması, raporun hazırlandığı Avrupa Konseyi İzleme Komisyonu tarafından "Türkiye'nin bugün yüzleőtiği sorunlar karşısında ihtiyaç duyacağı sağlıklı politik ortama ve parlamenter siyasete zarar verecek politik sonuçlar doğuracağı" şeklinde yorumlanmıştır.

Gazeteciler ile akademisyenlere yönelik baskı ve soruşturmalar, ifade ve basın özgürlüğü konusundaki endişeler, 110 000 websitesinin ve Twitter'ın yasaklanması gibi pek çok konu daha raporda yer almıştır. "Toplumun haber alma ve internete erişim hakkının baskı altına alınması, medyada çoğulculuğun ve ifade özgürlüğünün olumsuz yönde etkilenmesi, Avrupa Komisyonu'nun İnsan Hakları konusundaki içtihatına aykırı bulduğu Türk Ceza Kanunu'nun 301 ve 299 sayılı maddelerinin halen değiştirilmemiş olması, İç Güvenlik Yasası'nda 2015 yılında yapılan değişiklikler ile yargı üzerinde yürütmenin gücünü artıran değişiklikler ve yargının tarafsızlığını kaybetmesi" raporda vurgulanmıştır.

İnsan Hakları İzleme Örgütü ise pazartesi günü yayınladığı Türkiye'de sivil halka karşı yapılan kitlesel hak ihlalleriyle ilgili raporunda, insan hakları örgütlerinin ihlalleri belgelendirmek amacıyla bölgeye girmesine, operasyonlar bittikten ve sokağa çıkma yasakları kaldırıldıktan sonra bile, izin verilmediğini dile getirmektedir. Kendi araştırmacılarının dahi Terörle Mücadele Şubesi memurları tarafından, kaymakamlık izni gerektiği söylenerek engellendiği ilan edilmiştir. Örgüt, "Türkiye hükümetinin güneydoğuda birçok bölgeyi fiilen abluka altına almış olmasının, bir şeylerin örtbas edilmeye çalışıldığına ilişkin şüpheleri beslediğini" ifade etmektedir.

Yetkililerin, İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün faaliyetlerini engellemesinin öncesinde, Örgüt,

Cizre'deki kimi ölümleri ayrıntılı bir şekilde tespit etme fırsatı bulunduğunu, özel mülklerin yaygın bir şekilde ve hukuksuz olarak tahrip edildiğini belgelendirdiğini açıklamıştır. Ayrıca, sokağa çıkma yasaklarının hukuksuzluğuna, yaralanmış kişilerle ilgi olarak AİHM'in aldığı karara rağmen tedavi edilmediklerine ve bodrumlarda hayatlarını kaybeden insanlara dikkati çekmiştir. Rapor, "bugüne kadar ortaya çıkan delillerin, bu ölümlerin yargısız infaz ve hatta cinayete varan kanunsuz öldürmelerden kaynaklanmış olabileceğine işaret ettiğini" ifade etmektedir.

Yukarıda bahsedilen raporların dışında pek çok başka uluslararası insan hakları örgütü de Türkiye'deki insan hakları ihlalleriyle ilgili raporlar yayınlamıştır. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks'in hazırladığı rapor, Venedik Komisyonu'nun yayınladığı görüş ve Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Yüksek Komiseri Zeid Ra'ad Hussein'in Mayıs ayında kamuoyuna yaptığı açıklama, Türkiye'yi açıkça kınamakta ve Türkiye'yi yaşama hakkı başta olmak üzere iddia edilen tüm insan hakları ihlallerini durdurmaya çağırmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'deki insan hakları ihlallerini tespit eden Avrupa Konseyi "Türkiye'de demokratik kurumların işleyişi" raporu Bakanlığınız tarafından değerlendirilmiş midir? Bu konuda harekete geçilmiş midir? Bakanlığınızın bir yol haritası var mıdır?
2. Avrupa Konseyi "Türkiye'de demokratik kurumların işleyişi" raporu ile İnsan Hakları İzleme Örgütü Türkiye raporunda tespit edilen hak ihlalleri İçişleri ve Adalet Bakanlıkları başta olmak üzere ilgili Bakanlıklarla müzakere edilmiş midir?
3. Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Yüksek Komiseri Zeid Ra'ad Hussein'in askeri operasyonlardaki olası hak ihlallerini incelemek üzere, Birleşmiş Milletler ekibinin bölgede tetkiklerde bulunabilmesi için izin istediği mektubuna herhangi bir yanıt verilmediği görülmektedir. Bu konuyla ilgili Sayın Hussein ile bir görüşme yapılmış mıdır?
4. Avrupa Konseyi "Türkiye'de demokratik kurumların işleyişi" ve İnsan Hakları İzleme Örgütü Türkiye raporu gibi çok önemli uluslararası kurumlar ve insan hakları örgütlerinin yayınladığı raporlar, Türkiye'deki durumun dış ilişkilere yansımalarına sebep olmuştur. Bakanlığınız bu konuda nasıl bir çalışma yürütmektedir?

CEVAP:

1. Temel insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ülkemizin öncelikli siyasi hedefleri arasında yer almaktadır. İnsan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin güçlendirilmesi için ülkemizde son yıllarda kapsamlı mevzuat çalışmaları ve yapısal düzenlemeler gerçekleştirilmiş, uluslararası standartların etkin şekilde uygulanmasını teminen

insan hakları mekanizmaları güçlendirilmiştir. Mevzuatımız, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS) ve diğer Avrupa Konseyi (AK) belgeleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadı, Birleşmiş Milletler (BM) sözleşmeleri, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) belgeleri de dikkate alınarak gözden geçirilmektedir.

Bu çerçevede, AK, BM, AGİT gibi uluslararası örgütler ile saygın yerel ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarının gözlem ve raporları uygun şekilde ele alınmakta, ilgili kurumlarımızla eşgüdüm içerisinde değerlendirilmektedir. Ülkemiz ayrıca, uluslararası insan hakları denetim mekanizmalarıyla yapıcı ve güvene dayalı işbirliğini sürdürmektedir.

2. İnsan hakları alanında temel BM sözleşmelerine taraf olan ülkemiz, sözleşme temelli olanlar ve özel prosedürler dahil tüm BM insan hakları mekanizmalarıyla kesintisiz yapıcı işbirliğini sürdürmektedir.

Türkiye, 2001 yılından bu yana BM özel prosedürleri çerçevesindeki denetimler için açık davette bulunan 116 ülkeden biri olup, tematik raportörlerle yakın işbirliği yapmaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgemiz, insan hakları alanında faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlarca görev yönergeleri kapsamında ziyaret edilebilmektedir. 2016 yılı Mart ayında BM Zorla ve İrade Dışı Kaybolmalar Çalışma Grubu, Nisan ayında AK İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks, Mayıs ayında ise AKPM Türkiye eş-raportörleri Güneydoğu Anadolu bölgemizi ziyaret ederek temaslarda bulunmuşlardır.

BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri (İHYK) Zeyd Raad El Hüseyin'i, arzu ettiği takdirde Güneydoğu Anadolu bölgemizi de kapsayacak şekilde ülkemizde ağırlamaktan memnuniyet duyacağımız adıgeçene iletilmiştir. Keyfiyet, 10 Mayıs 2016 tarihinde Bakanlık Sözcümüz tarafından da kamuoyuyla paylaşılmış olup, açık davetimiz bakidir. Davetimiz, İHYK ofisine de çeşitli vesilelerle müteaddit kereler iletilmiştir.

3. Öte yandan, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nde (AKPM) denetim sonrası diyalog süreci kapsamında işbirliğimiz devam etmektedir. 2004'ten beri içinde bulunduğumuz bu sürecin sonlandırılabilmesi için yerine getirilmesi beklenen kriterlerle ilgili çalışmaların çoğu tamamlanmıştır.

Denetim Komisyonu'nda görevli Türkiye eş-raportörleri kaydedilen gelişmeleri yerinde incelemek üzere Mayıs 2016'da ülkemizi ziyaret etmiş ve ziyarete ilişkin rapor hazırlamıştır. Söz konusu rapor, ilgili kurumlarımızın eşgüdümünde değerlendirilmektedir. Denetim sonrası diyalog süreci kapsamında ülkemize ilişkin raporun 2017 yılında hazırlanması beklenmektedir.